

Lausunto Työllisyysrahaston tehtävien kehittämistä selvittäneiden selvityshenkilöiden ehdotuksista

Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää lausuntoanne selvityshenkilöiden ehdotuksista.

Tausta

Sosiaali- ja terveysministeriö asetti joulukuussa 2020 selvityshenkilöt tarkastelemaan Työllisyysrahaston tehtävien kehittämistä. Selvityshenkilöiden Tapio Huttulan ja Riikka-Maria Yli-Suomun raportti kehitysehdotuksista julkaistiin kesäkuussa 2021. Selvityshenkilöt ehdottavat, että Työllisyysrahaston tehtäviä kehitettäisiin tukemaan nykyistä laajemmin aikuisten osaamisen kehittämistä ja työkyvyn ylläpitämistä. Lisäksi selvityshenkilöt ehdottavat aikuiskoulutustuen kohdentumisen edistämistä työelämän muutosten edellyttämällä tavalla.

1. Työyhteisöetus:

Työyhteisöetus olisi uusi etuus jatkuvan oppimisen ja työkyvyn ylläpitämisen tukemiseksi työpaikoilla. Työyhteisöetus olisi tarkoitettu työelämän murroksia ennakoivaan, työyhteisössä tapahtuvaan osaamisen ja työkyvyn kehittämiseen ja niitä tukevien palveluiden hankintaan. Etuus olisi tarkoitettu työyhteisöä tai sen tiimiä koskeviin sellaisiin osaamisen kehittämisen toimiin, jotka tukisivat työyhteisön yhdessä asettamia tavoitteita, ja jotka edistäisivät työnantajan asettamaa kokonaistavoitetta. Etuus olisi kaikkien työnantajien haettavissa, mutta sen viestintä- ja markkinointitoimet kohdentuisivat erityisesti murroksessa olevilla toimialoilla toimiville työyhteisöille tai nopeasti muuttuvissa työtehtävissä työskenteleville tiimeille. Työyhteisöetuudella voitaisiin hankkia ulkopuolista asiantuntijatukea tai korvata mahdollisia sijaiskustannuksia esimerkiksi silloin, kun tarvitaan lisäaikaa työpaikkaohjaajan tehtävään.

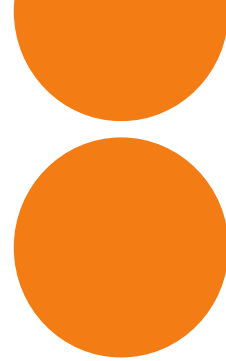
Miten ehdotus tukee jatkuvaa oppimista ja osallistumista lyhytkestoiseen koulutukseen työuran aikana ja irtisanomistilanteessa?

Työelämässä ja työpaikoilla tulisi nykyistä enemmän huomioida yksilöiden kehittämismahdollisuudet ja hyvinvointi. Tätä vasten ehdotus työyhteisöetuudesta vaikuttaa mahdollisuudelta, varsinkin jos sen avulla voitaisiin edistää työelämässä tapahtuvaa elinikäistä oppimista, osaamisen johtamista ja suunnitelmallista osaamisen kehittämistä. Esitys ei saa kuitenkaan muodostua yksilökohtaisen osaamisen kehittämisen esteeksi.

Ehdotus ei saa heikentää nykytilannetta, jossa aikuiskoulutustuen avulla työuran aikainen jatkuva oppiminen on lisääntynyt viime vuosina. Selvitystyössä tulisikin arvioida tarkemmin, mitkä ovat esityksen kokonaiskustannukset ja millaiset vaikutukset sillä on aikuiskoulutustuen käyttöön ja jakautumiseen pitkällä tähtäimellä.

Selvityksessä etuudelle kaavailut kohteet ovat osittain sellaisia, jotka nykyisellään voidaan nähdä kuuluvan niin sanotun normaalin toiminnan kuten henkilökoulutuksen ja perehdytysten piiriin. Esitystä tulisikin tarkastella suhteessa työntekijän toimintaan nykyisellään sekä suhteessa nykyisiin koulutuskorvaukseen ja vähennykseen. Hakuprosessi tulisi rakentaa sellaiseksi, että se on hallinnollisesti mahdollisimman kevyt hakijoille, eikä täten itsessään muodostu etuuden käytön esteeksi. Taloudellisten kysymysten lisäksi osaamisen edistämisen esteenä ovat keskeisesti muun muassa ajalliset resurssit ja haasteet työn järjestämisessä kuten sijaistaminen. Nämä voivat muodostua työyhteisöetuudenkin esteeksi.

Miten ehdotus edistää aikuiskoulutustuen kohdentumista työelämän muutoksen edellyttämällä tavalla?

Esitys voi edistää osaamisen kertymistä, jos tukimuoto kannustaa tämän kannalta oikean kohderyhmään kuuluvien hakeutumista työyhteisöetuuden piiriin. On hyvä huomioida, että yhteisöjen lähtökohdat voivat vaihdella suuresti. Hakuprosessi tulisi rakentaa sellaiseksi, että se on hallinnollisesti mahdollisimman kevyt hakijoille, eikä täten itsessään muodostu etuuden käytön esteeksi. Taloudellisten kysymysten lisäksi osaamisen edistämisen esteenä ovat keskeisesti muun muassa ajalliset resurssit ja haasteet työn järjestämisessä kuten sijaistaminen. Nämä voivat muodostua työyhteisöetuudenkin esteeksi. Työelämän muutoksiin vastaamisen kannalta on tärkeää mahdollistaa työntäjän tavoitteiden lisäksi yksilöiden oman osaamisen kerryttäminen ja erilaisiin tarpeisiin vastaaminen. Tämä vaatii yksilöllisempää lähestymistapaa jatkuvan oppimisen tukemiseen ja mahdollistamiseen.

Miten ehdotus täydentää tai suhteutuu olemassa oleviin jatkuvaa oppimista tukeviin palveluihin ja niitä tarjoaviin toimijoihin?

Ehdotuksen suhdetta muihin jo olemassa oleviin etuuksiin kuten koulutustukeen tulisi tarkastella nykyistä yksityiskohtaisemmin ja vaikutuksia arvioida.

Miten arvioitte ehdotuksen edellyttämän investoinnin vaikuttavuutta työllisyyden ja tuottavuuden näkökulmasta?

Ei lausuttavaa.

Muuta työyhteisöetuetta koskevasta ehdotuksesta, esimerkiksi miten työyhteisöetus sopii Työllisyysrahaston palveluvalikoimaan tai toteuttaa aikuiskoulutustuen perustavoitteita?

YKA katsoo, että Työllisyysrahaston toimintaa tulisi kehittää suuntaan, joka olisi yksilökohtaisempi: ehdotamme mallia, jossa jokainen työkäin saisi vuosittain osaamistililleen työntekijöiden ja työnantajien osaamisvakuutusmaksulla rahoitettavan osaamissetelin, jonka voisi käyttää aikuiskoulutuksen osallistumismaksuihin. Vakuutusmaksujen keräämisestä ja setelin maksatuksesta huolehtisi Työllisyysrahasto. Kokonaisuutena katsomme, että nykyjärjestelmän tulisi olla selkeämpi. Aikuiskoulutustuen ehtoja tulisi joustavoittaa entisestään ja etuuden määrän tulisi vastata ansiopäivärahaa.

2. Ohjelmallinen aikuiskoulutustuki:

Aikuiskoulutustuen rinnalle luotaisiin laajennettu etuusohjelma, joka tukisi erityistarpeessa olevien ryhmien kouluttautumista. Ohjelmallisella etuudella tunnistettaisiin nykyistä paremmin muutoksessa olevat työelämän toimialat. Ohjelman sisältö vaihtelisi kohderyhmän tarpeiden mukaisesti ja kohderyhmää koskeva etuus olisi aina määräaikainen. Kohderyhmille luotaisiin nykyisestä poikkeavat joustavammat ehdot etuuden saamiselle. Lisäksi luotaisiin kohdistettu markkinointi- ja viestintäsunnitelma määriteltyjen kokeiluvuosien ajaksi. Ohjelmallisen aikuiskoulutustuen kohderyhmiä voisivat olla esimerkiksi perustason varassa olevat, maahanmuuttajataustaiset, epätyypillisissä palvelussuhteissa olevat sekä nuoret työlliset ja ikääntyneet. Lisäksi ohjelmalla voitaisiin huomioida tiettyjen rakennemuutosalojen tai ryhmien poikkeustilanteita.

Miten ehdotus tukee jatkuvaa oppimista ja osallistumista lyhytkestoiseen koulutukseen työuran aikana ja irtisanomistilanteessa?

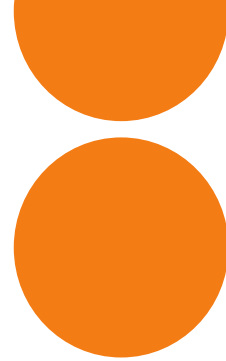
On mahdollista, että aikuiskoulutustuen kohdistaminen erityisryhmille edistäisi näihin ryhmiin kuuluvien kouluttautumista ja osaamisen täydentämistä, jos he löytävät tuen ja ottavat sen käyttöön. Haasteena on, että tuki ei ratkaise kaikkia niin sanottujen aliedustettujen ryhmien kouluttautumiseen liittyviä esteitä kuten riittämättömät ajalliset resurssit. Olisikin tärkeää tarkastella jatkuvan oppimisen esteitä kokonaisuutena.

Miten ehdotus edistää aikuiskoulutustuen kohdentumista työelämän muutoksen edellyttämällä tavalla?

Ei lausuttavaa.

Yhteiskunta-alan
korkeakoulutetut ry

Miten ehdotus täydentää/suhteutuu olemassa oleviin jatkuvaa oppimista tukeviin palveluihin ja niitä tarjoaviin toimijoihin?

Ei lausuttavaa.

Miten arvioitte ehdotuksen edellyttämän investoinnin vaikuttavuutta työllisyyden ja tuottavuuden näkökulmasta?

Ei lausuttavaa.

Miten arvioitte ehdotuksen yhteensopivuutta suhteessa aikuiskoulutustuen nykyiseen palveluvalikoimaan ja miten arvioitte sen toteuttavan aikuiskoulutustuen perustavoitteita?

Ei lausuttavaa.

3. Työllisyysrahasto osaksi jatkuvan oppimisen ekosysteemiä:

Työllisyysrahasto vahvistaa jatkuvan oppimisen ja työkyvyn ylläpitämisen osaamistaan lisäämällä resursseja verkostotyöhön ja varmistamalla asiakaspalveluhenkilöstönsä riittävän tietämyksen jatkuvan oppimisen palveluista ja toimijoista Suomessa. Työllisyysrahasto vahvistaa ja vakiinnuttaa roolinsa jatkuvan oppimisen ekosysteemissä siten, että vastuuministeriöt kutsuvat Työllisyysrahaston mukaan tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluiden verkostoihin ja kehittämisyryhmiin ja rahasto osallistuu osaltaan Elinikäisen ohjauksen strategisen tavoitteen mukaiseen kansalliseen ohjaustyön ydin- ja erikoisosaamisten kuvaustyöhön. Lisäksi rahasto tuottaa systemaattista tietoa toiminnastaan eri ohjaustoimijoiden yhteiseen käyttöön, osallistuu suunnitteilla olevan jatkuvan oppimisen digitaalisen palvelukokonaisuuden käytännön kehittämiseen ja toteuttamiseen. Työllisyysrahaston tietojärjestelmien tuottama tieto integroidaan osaksi jatkuvan oppimisen digitaalista palvelukokonaisuutta ja valmistelee toimijakohtaisen yhteistyöohjelman.

Miten arvioitte tämän ehdotuksen tukevan jatkuvaa oppimista ja osallistumista täydennyskoulutukseen?

Ei lausuttavaa.

Miten arvioitte esitettävän investoinnin vaikuttavuutta?

Ei lausuttavaa.

Onko teillä muuta lausuttavaa tästä ehdotuksesta?

Ei lausuttavaa.

4. Englanti viralliseksi palvelu- ja asiointikieleksi:

Työllisyysrahasto ottaa aikuiskoulutusetuuksiin kolmanneksi viralliseksi palvelu- ja asiointikielekseen englannin. Esityksen tarkoituksena on helpottaa kaikkien aikuiskoulutusetuutta hakevien tai sitä suunnittelevien asiointia ja parantaa palveluiden saatavuutta.

Kysymykset

Miten arvioitte tämän ehdotuksen tukevan jatkuvaa oppimista ja osallistumista täydennyskoulutukseen?

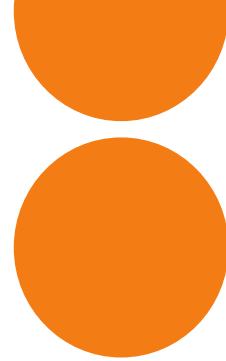
YKA kannattaa esitystä ottaa englanti viralliseksi palvelu- ja asiointikieleksi. Toimenpide mahdollistaa nykyistä laajemman joukon hyötyvän Työllisyysrahaston koordinoimista palveluista sekä edistäisi osaltaan kansainvälisten osaajien saamista ja pysyvyyttä Suomessa.

Miten arvioitte esitettävän investoinnin vaikuttavuutta?

Ei lausuttavaa.

Yhteiskunta-alan
korkeakoulutetut ry

Onko teillä muuta lausuttavaa tästä ehdotuksesta?

Ei lausuttavaa.

5. Etuusprosessin tehostaminen yrittäjien aikuiskoulutustuessa:

Yrittäjän aikuiskoulutustuen toimeenpanossa tulojen aleneman tarkastelusta luovutaan. Tämän sijaan painopiste siirretään suoritettavien opintojen päätoimisuuden tarkasteluun siten, että päätoimisuuden raja nostetaan neljään opintopisteeseen tukikuukaudessa.

Miten arvioitte tämän ehdotuksen tukevan jatkuvaa oppimista ja osallistumista täydennyskoulutukseen?

Kannatetaan esitystä, ei lisättävää.

Miten arvioitte esitettävän investoinnin vaikuttavuutta?

Ei lausuttavaa.

Onko teillä muuta lausuttavaa tästä ehdotuksesta?

Ei lausuttavaa.

6. Etuuden piiriin kuuluvien koulutuksien laajennus:

Tuettavien opintojen piiriin lisätään ulkomaisissa oppilaitoksissa ulkomailla suoritettavat opinnot tai ulkomaisen oppilaitoksen Suomessa tarjoamat opinnot, jos opinnot ovat rinnastettavissa tai vastaavat suomalaisissa oppilaitoksessa suoritettavia tutkintoja tai niiden osien suorittamiseen tähtääviä opintoja tai ovat rinnastettavissa laissa määriteltyihin lisä- tai täydennyskoulutusta sekä yksityisissä oppilaitoksissa suoritettavat opinnot, jotka ovat ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukaista koulutusta, jonka tavoitteena on tutkinnon tai tutkinnon osan suorittaminen, jos oppilaitos on saanut Kelalta opintotukioikeuden. Lisäksi tuettavien opintojen piiriin lisätään sellaiset opinnot, jotka on sijoitettu valtioneuvoston päätöksellä Suomen tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehykseen (FINQF). Koulutuksen laajennuksen osalta Työllisyysrahasto tiivistää yhteistyötä Kelan kanssa rinnastuspäätöksissä.

Miten arvioitte tämän ehdotuksen tukevan jatkuvaa oppimista ja osallistumista täydennyskoulutukseen?

Kannatetaan esitystä, ei lisättävää

Miten arvioitte esitettävän investoinnin vaikuttavuutta?

Ei lausuttavaa.

Onko teillä muuta lausuttavaa tästä ehdotuksesta?

Ei lausuttavaa.

7. Muuta lausuttavaa selvityshenkilöiden raportista tai siinä esitetyistä ehdotuksista

Ei lisättävää.